

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Osoba rozhodce v českém právním řádu

Příspěvek se zaměřuje na osobu rozhodce a požadavky, které jsou na rozhodce kladeny v českém právním řádu. Vzhledem ke skutečnosti, že každý spor, který se strany rozhodnou řešit v rámci rozhodčího řízení namísto soudní cestou, je rozhodován rozhodcem, je osoba rozhodce pochopitelně klíčová. Důraz na osobu rozhodce je kladen i proto, že na rozdíl od soudního řízení, kde strany nemají možnost si zvolit konkrétního soudce, který bude jejich spor soudit, v případě rozhodce si strany mohou určit konkrétní osobu rozhodce.

Pokud si neurčí přímo konkrétní osobu rozhodce, musí alespoň určit přesný postup, jak bude konkrétní rozhodce určen. V takovém případě je možné stanovit jak požadavky například na jazykové znalosti, kvalifikaci, odbornost apod., ale je také možné stanovit přesný postup, jehož prostřednictvím bude rozhodce určen třetí osobou, která se označuje termínem „appointing authority.“ S tím je spojen i fakt, že hlavní odpovědnost za volbu rozhodce nesou přímo strany sporu. Pro osobu rozhodce je přitom charakteristické, že se nejedná o nositele veřejné moci, ale o soukromý subjekt, jehož volbě by proto měla být věnována adekvátní pozornost. Ačkoliv se v tomto příspěvku hovoří o osobě rozhodce v jednotném čísle, je možné, aby spor byl rozhodován jedním rozhodcem, ale také více rozhodci. Jejich počet přitom záleží především na smluvních stranách, bývá však někdy do určité míry limitován například jednacím řádem stálého rozhodčího soudu, nicméně opět je nutné brát v úvahu, že důraz na autonomii vůle projevenou v rozhodčí smlouvě je zde značný, není tedy ani paušálně stanoveno, že by jich musel být lichý anebo třeba sudý počet, vždy to záleží na tom, jak se strany dohodnou.[\[1\]](#)

Základním předpokladem pro výkon činnosti rozhodce je skutečnost, že rozhodcem je fyzická osoba. Ani v případě, kdy je spor rozhodován stálými rozhodčími soudy, není možné, aby byla rozhodcem právnická osoba, neboť samotný rozhodčí nález vždy vydávají konkrétní rozhodce z řad fyzických osob.[\[2\]](#)

Ze zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále také jen „zákon o rozhodčím řízení“), kde je upravena rozhodcovská způsobilost v České republice, pak vyplývá, že rozhodcem může být občan České republiky, který splňuje podmínku zletilosti, to znamená, že je starší 18 let. Nezbytnou podmínkou pro výkon funkce rozhodce je plná svéprávnost jedince. Dále je v zákoně o rozhodčím řízení stanovena podmínka bezúhonnosti, která znamená, že rozhodce nesmí být pravomocně odsouzen za trestný čin, výjimkou jsou jen případy, kdy se na něj hledí jako by odsouzen nebyl. Toto pojetí bezúhonnosti je nutné vykládat s odkazem na trestněprávní úpravu, kde se na člověka v důsledku zahlazení odsouzení hledí jako by odsouzen nebyl. K zahlazení dochází, pokud odsouzený po určitou dobu poté, co vykonal trest, byl mu trest prominut anebo došlo k promlčení trestu, vedl řádný život. Jak je tedy zřejmé, v případě osoby rozhodce není možné, aby jedinec vykonával funkci rozhodce ani tehdy, pokud se např. dopustil nedbalostního trestného činu, u kterého ještě nedošlo k zahlazení odsouzení.[\[3\]](#)

Zde je nutné poukázat na skutečnost, že ačkoliv česká právní úprava neklade obecně na rozhodce příliš velké nároky, v tomto případě je přísnější než u mnohých jiných právnických profesí, kde je možné činnost za určitých okolností vykonávat například v případě, kdy došlo k odsouzení za nedbalostní trestný čin. Tato koncepce bezúhonnosti rozhodce bývá často označována za až příliš přísnou.[\[4\]](#)

V souvislosti se splněním výše uvedených podmínek stanovených zákonem o rozhodčím řízení je pak nutné zmínit, že rozhodce obvykle garantuje, že jsou splněny, nicméně není příliš obvyklé, že by se po stranách vyžadovalo, aby tyto podmínky nějakým způsobem dokládal (typicky např. předložením osobních dokladů a výpisu z rejstříku trestů). V případě, že by však rozhodce činnost vykonával navzdory tomu, že by u něj podmínky nebyly splněny, vystavoval by se riziku odpovědnosti za škodu.[5]

Poněkud paradoxně pak může v kontextu požadavků na bezúhonnost působit skutečnost, že na rozhodce nejsou kladeny fakticky žádné kvalifikační požadavky. Rozhodce tak nemusí mít například vysokoškolské vzdělání, a dokonce není vyžadováno ani středoškolské vzdělání. V praxi se však v mnoha případech lze setkat s rozhodčími nálezy, které se vyznačují nízkou mírou kvality, neboť jsou vydávány rozhodci, kteří nemají vysokoškolské vzdělání v oboru právo, popř. jej nemají vůbec, tudíž lze jednoznačně doporučit, aby rozhodci byli, pokud možno, voleni z řad osob, které mají vysokoškolské vzdělání v oboru právo.[6]

Opomenout pak nelze ani fakt, že rozhodce by měl být nezávislý a zároveň také nestranný. To se obvykle stvrzuje až prostřednictvím prohlášení, které rozhodce činí v situaci, kdy přijímá v konkrétním sporu funkci rozhodce („receptum arbitri“). Rozhodce by v tomto prohlášení měl stvrdit, že mu nejsou známy žádné důvody, pro které by mohlo být namítáno, že nestranný anebo nezávislý není. Nestrannost a nezávislost si pak rozhodce musí udržet po celou dobu rozhodčího řízení, tedy až do vydání rozhodčího nálezu.[7]

Funkce rozhodce dále není slučitelná s některými funkcemi, u nichž to uvádí zvláštní právní předpis. K těm patří například funkce soudce. Poněkud paradoxně pak působí fakt, že laická veřejnost nezřídka tyto funkce zaměňuje, nicméně to na faktu, že jsou neslučitelné, nic nemění.[8] Vedle soudce je pak s funkcí rozhodce neslučitelná také funkce Ústavního soudce stejně jako třeba funkce státního zástupce.[9]

Specifická je pak i otázka způsobilosti cizince být rozhodcem v České republice. Ta je v současné době řešena zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, přičemž ze zmíněného zákona vyplývá, že cizinec může v České republice vykonávat funkci rozhodce za předpokladu, že splňuje podmínky, které pro výkon funkce rozhodce stanoví právní řád země, již je občanem, nicméně zákon obsahuje rovněž podpůrnou kolizní normu, podle které postačuje, pokud je cizinec způsobilý vykonávat funkci rozhodce podle českého práva (zde se tedy logicky nevyžaduje, aby byl občanem České republiky, postačuje zletilost, plná svéprávnost a bezúhonnost).[10]

V souvislosti s požadavky, které jsou českým právním řádem kladeny na funkci rozhodce, je potřeba poukázat na fakt, že v jednotlivých právních rádech, mohou být tyto požadavky mírně odlišné. V této souvislosti je vhodné uvést relevantní příklady. Například ve Velké Británii nejsou na rozhodce kladeny prakticky žádné požadavky, nevyžaduje se dokonce ani, aby se jednalo o státního občana Velké Británie, stejně tak není striktně vyžadováno žádné vzdělání, nicméně je ponecháno na vůli stran, zda si v rozhodčí smlouvě sjednají požadavky například na kvalifikaci rozhodce, popř. jiné, které uznají i s ohledem na daný případ za vhodné.[11]

Lze se však setkat i s odlišným přístupem. Za zmínku tak zcela jistě stojí například skutečnost, že ve španělském právu jsou mnohé podmínky nastaveny takřka totožně jako v České republice, nicméně v případě, že má spor rozhodovat pouze jeden rozhodce, vyžaduje se rovněž, aby se jednalo o právníka, který se aktivně věnuje výkonu některé z právnických profesí (ačkoliv zákon hovoří o právníkovi, v praxi se nejčastěji i dle odborné literatury jedná o advokáta). V případě, že je spor rozhodován třemi nebo více rozhodci, postačuje, pokud je právníkem vykonávajícím aktivně právníkou profesí pouze jeden z nich.[12]

Tím je dána určitá záruka, že rozhodce, popř. rozhodčí senát bude mít při rozhodování sporu k dispozici i právní pohled na celou problematiku. Španělská právní úprava tak nevyklučuje, aby rozhodcem byli i lidé bez právního vzdělání, nicméně takoví rozhodci pak mohou působit jen v rámci rozhodčího senátu, kde právní znalosti zajišťuje někdo jiný. To může být praktické například v oborech technických nebo třeba ve stavebnictví, kde někteří rozhodci přinášejí do řešení sporů znalosti z oboru, zatímco jiní z práva.

Jiná je pak situace v USA, kde se požadavky na rozhodce liší v jednotlivých státech, nicméně obecně zde platí, že je potřeba mít minimálně vysokoškolské bakalářské vzdělání. Lze se setkat s tím, že některé státy vyžadují, aby měl rozhodce adekvátní certifikaci či licenci. K takovým státům patří například Florida, New Hampshire, Severní a Jižní Karolína stejně jako Virginia.[\[13\]](#)

Jak je tedy zřejmé, požadavky na rozhodce se v různých zemích mohou lišit, nicméně obvykle jsou požadovány méně přísné požadavky než v typických právnických a justičních profesích. Vedle požadavků, které stanovují právní předpisy, je pak zcela jistě žádoucí, aby rozhodce splňoval i určité morální předpoklady pro výkon této činnosti. Měl by mít například smysl pro spravedlnost, přistupovat k věci eticky a citlivě. Zcela jistě je také žádoucí, aby se rozhodce dále vzdělával, a to především v oblasti práva, ale důležité je i vzdělávání se v oblastech, které se týkají věcí, v nichž jako rozhodce působí. Je ovšem pochopitelné, že takové osobnostní kvality nejsou vyžadovány přímo zákonem, neboť jejich posouzení je častokrát velmi subjektivní, každý považuje za etické či spravedlivé trochu něco jiného. Proto je také velmi důležité, že v rozhodčím řízení mají strany možnost si rozhodce zvolit na základě svého uvážení. Mohou si tedy zvolit rozhodce, který jim z hlediska svých osobnostních kvalit vyhovuje.

JUDr. PhDr. Melinda Vrajíková, LL.M

[\[1\]](#) HOLÁ, Lenka a Miluše HRNČIŘÍKOVÁ. Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2, s. 126-127.

[\[2\]](#) HOLÁ, Lenka a Miluše HRNČIŘÍKOVÁ. Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2, s. 127.

[\[3\]](#) BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 304 a násl.

[\[4\]](#) PETERKOVÁ, Kamila. Bezúhonnost rozhodce v českém rozhodčím řízení. EPRAVO.CZ - Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 2015 [cit. 03.10.2020]. K dispozici >>> [zde](#).

- [5] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 304 a násl.
- [6] LISSE, Luděk a kol. Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2012. ISBN 978-80-905247-0-5, s. 40.
- [7] RYŠAVÝ, Lukáš. Nezávislost a nestrannost rozhodce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-707-1, s. 33.
- [8] PETERKOVÁ, Kamila. Obecné předpoklady pro výkon funkce rozhodce dle zákona o rozhodčím řízení - Advokátní deník. Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie [online]. Copyright © 2019 [cit. 03.10.2020]. K dispozici >>> [zde](#).
- [9] RYŠAVÝ, Lukáš. Nezávislost a nestrannost rozhodce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-707-1, s. 37.
- [10] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2, s. 205.
- [11] MERKIN, Robert a Louis FLANNERY. Arbitration Act 1996. Routledge: Informa law, 2014. ISBN 9781317819028, s. 16.
- [12] DÍAZ-BASTIÁN, Ernesto. Comentarios breves a la Ley de arbitraje. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 2007. ISBN 9788429014785, s. 91 a násl.
- [13] LEARN.ORG. Arbitration Certification and Training Requirements. Learn.org [online]. 2019 [cit. 03.10.2020]. K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)

- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)